

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie ze skargi E. W. i L. W.

o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu
Apelacyjnego w (...) z dnia 28 lutego 2014 r. sygn. akt V ACa (...)

w sprawie z powództwa J. K.

przeciwko Przedsiębiorstwu Handlowo-Usługowemu Z. Spółce Jawnej w K., E. W. i
L. W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 17 stycznia 2020 r.,

zażalenia pozwanych E. W. i L. W.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 15 lipca 2019 r., sygn. akt V AGa (...),

**1) uchyla zaskarżone postanowienie w części odrzucającej
skargę pozwanych E. W. i L. W. (pkt 2.),**

2) odrzuca skargę w pozostałej części (pkt 1.)

**3) pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego Sądowi, który wyda orzeczenie kończące
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 15 lipca 2019 r. odrzucił wniosek E. i L. W. o przywrócenie terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa J. K. o zapłatę, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 lutego 2014 r. (sygn. akt V ACa (...)), oraz odrzucił skargę o wznowienie postępowania, której ten wniosek dotyczył.

Pozwani wnieśli zażalenie na powyższe orzeczenie w całości. Dochodząc uchylenia postanowienia w zakresie obu rozstrzygnięć podnieśli zarzut naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 233 w zw. z art. 410 i art. 168 k.p.c., art. 168 § 1 oraz art. 169 § 1 i 2 k.p.c., art. 410 w zw. z art. 407 k.p.c. i art. 357 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył:

Z uzasadnienia postanowienia Sądu Apelacyjnego wynika, że przedmiotem jego rozpoznania i rozstrzygnięcia były - wniesione przez pozwanych E. i L. W. w dniu 24 czerwca 2019 r. - wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania oraz skarga o wznowienie postępowania, której ten wniosek dotyczył.

Z akt sprawy wynika natomiast, że w sprawie z powództwa J. K. o zapłatę, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 lutego 2014 r. (sygn. akt V ACa (...)), pozwanych zastępował pełnomocnik adwokat K. K. Pozwani, działając samodzielnie, złożyli w dniu 3 kwietnia 2018 r. skargę o wznowienie postępowania, opartą na podstawie nieważnościowej (art. 401 pkt 1 k.p.c.), wywodzonej z orzekania w składzie Sądu sędziego delegowanego przez Ministra Sprawiedliwości, zamiast przez Prezydenta RP. Pismem z dnia 21 czerwca 2018 r. wezwano ich do uzupełnienia w terminie 7 dni braków formalnych i fiskalnych skargi, tj. złożenia jej odpisu oraz uiszczenia opłaty w kwocie 15 000 zł, pod rygorem zwrotu. Pismo zostało odebrane przez skarżących w dniu 2 lipca 2018 r. W dniu 9 lipca 2018 r. pozwani złożyli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Sąd Apelacyjny, dostrzegając wadliwość powyższego wezwania, ponownie wezwał do uzupełnienia braku poprzez złożenie odpisu skargi tym razem pełnomocnika adw. K. K., który w odpowiedzi na zarządzenie, doręczone w dniu 10

września 2018 r., poinformował, że w jego ocenie nie jest pełnomocnikiem skarżących. Wezwany kolejnym zarządzeniem do wyjaśnienia tej okoliczności wskazał, że zastępowanie pozwanych w postępowaniu wznowieniowym byłoby sprzeczne z ich wolą, stąd mimo braku pisemnego wypowiedzenia pełnomocnictwa nie może podejmować czynności w ich imieniu. Podniósł, że skoro nie jest autorem skargi, nie jest w stanie złożyć jej odpisu. Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 12 października 2018 r., wobec nieuzupełnienia mimo prawidłowego wezwania wskazanego braku formalnego przez pełnomocnika, zwrócił skargę o wznowienie postępowania. W dniu 4 marca 2019 r. pozwani wnieśli o ustanowienie adwokata z urzędu. Wniosek ten został oddalony postanowieniem z dnia 15 lipca 2019 r. W dniu 24 czerwca 2019 r. pozwani złożyli wniosek o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków formalnych skargi o wznowienie postępowania z dnia 26 marca 2018 r. w postaci złożenia jej odpisu, wskazując, że cała korespondencja kierowana była na adres dawnego pełnomocnika adw. K. K., a pozwani nie otrzymywali żadnych informacji w tej sprawie. Do wniosku został załączony odpis skargi, wyraźnie oznaczony jako „odpis”.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny błędnie przyjął, że strona pozwana dokonała czynności procesowej polegającej na złożeniu w dniu 24 czerwca 2019 r. kolejnej skargi o wznowienie postępowania i odpowiednio bezpodstawnie wydał orzeczenie w przedmiocie nieistniejącej skargi. Związanie Sądu wnioskiem strony co do zasady uniemożliwiało jego odmienną kwalifikację i nadanie biegu nieistniejącej czynności procesowej (wobec prawomocnego zarządzenia zwrotu i niezłożenia nowej skargi). Niemniej, skoro strony występowały samodzielnie, Sąd powinien rozważyć celowość udzielenia im odpowiedniego pouczenia co do czynności procesowych i umożliwić wyjaśnienie rzeczywistego znaczenia podjętych działań (art. 5 k.p.c.). Przypomnieć należy, że złożenie wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej może nastąpić albo przed jej podjęciem, gdy strona zdaje sobie sprawę z uchybienia terminu, albo po jej dokonaniu, gdy strona poweźmie wiedzę, że została uznana za bezskuteczną (np. sąd wydał postanowienie o odrzuceniu lub zarządzenie o zwrocie). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego wniosek może dotyczyć tylko przywrócenia terminu do złożenia samego środka zaskarżenia, a nie do

uzupełnienia braków formalnych, bowiem stanowią one jedynie „elementy składowe kreujące ją lub tworzące jej formę” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2011 r., IV CZ 71/11; z dnia 20 lipca 2012 r., II CZ 55/12, z dnia 10 stycznia 2017 r., II UZ 66/16, z dnia 22 listopada 2017 r., IV CZ 75/17 oraz z dnia 9 lutego 2018 r., I CZ 13/18 – nie publ.). Z tej przyczyny zaskarżone postanowienie w części odrzucającej skargę pozwanych należało uchylić.

Zażalenie w pozostałym zakresie podlega odrzuceniu, bowiem postanowienie o odrzuceniu wniosku o przywróceniu terminu nie kończy postępowania w sprawie i nie podlega samodzielnemu zaskarżeniu (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 1).

Ubocznie należy wskazać, że badanie wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej następuje kolejno w trzech samodzielnych fazach postępowania. Pierwsza obejmuje badanie braków formalnych wniosku w zakresie zachowania wymogów ogólnych pisma procesowego (art. 126, 128 k.p.c.) oraz szczególnych wymagań, polegających na równoczesnym dokonaniu czynności procesowej, której wniosek dotyczy i złożeniu go (art. 169 § 3 k.p.c.). Możliwe jest w niej podejmowanie czynności naprawczych, a nieuzupełnienie braków w zakreślonym terminie albo niedopełnienie (gdy postępowanie naprawcze jest niedopuszczalne) skutkuje zwrotem wniosku w formie zarządzenia przewodniczącego (art. 130 § 2 k.p.c., art. 130 § 5 k.p.c.). Druga - dotyczy badania zachowania terminów z art. 169 § 1 i art. 169 § 4 k.p.c. oraz dopuszczalności wniosku (art. 168 § 2, art. 168 § 4, art. 170 k.p.c.), a następstwem naruszenia tych wymogów jest odrzucenie wniosku postanowieniem sądu (art. 171 k.p.c.). Dopiero na trzecim etapie sąd może przystąpić do oceny zasadności wniosku i odpowiednio przywrócić termin lub wniosek oddalić (art. 168 § 1 k.p.c.) - por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CZ 13/14 oraz z dnia 7 sierpnia 2014 r., II CZ 40/14 – nie publ. Termin do złożenia skargi o wznowienie postępowania biegnie od chwili powzięcia przez skarżącego wiedzy o okoliczności, którą wskazuje jako podstawę skargi, natomiast termin złożenia do sądu pisma z wnioskiem o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej wyznacza ustanie przyczyny jego uchybienia.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ oraz art. 398⁶ § 3 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. orzekł, jak w postanowieniu.

aj